

DE TWEEDE START

DE PUBERTEIT VAN HOMOSEKSUELE JONGEREN

Inleiding

Hoe komt het toch dat veel homojongeren zich in en na de puberteit zo anders ontwikkelen dan heterojongeren?

Dat is een vraag die veel ouders van homoseksuele kinderen bezighoudt. Het gaat dan vooral om de verhouding tot de ouders, om het leggen en onderhouden van homorelaties en om de studieresultaten. De vraag naar de studieresultaten wordt ook door docenten in het voortgezet onderwijs gesteld.

Voor ouders, docenten en andere belangstellenden is deze brochure geschreven.

Deze is voor een groot deel gebaseerd op een lezing van Nicoline Tamsma, psychologe, naar aanleiding van haar doctoraal-scriptie: "Identiteitsontwikkeling bij Homoseksuele Jongeren".

Hierbij komen achtereenvolgens aan de orde:

- Algemene puberteit/leeftijdgenoten;
- De Puberteit van homoseksuele jongeren;
- Ontdekkings- en ontwikkelingsproces in fasen (naar N. Tamsma);
- De ouders;
- De school.

I Algemene puberteit/leeftijdgenoten

In de puberteit, ongeveer van 11 tot 18 jaar, maken kinderen zich los van de ouders. Ze willen een zelfstandig wezen zijn, zij zoeken hun identiteit: ze denken na over zichzelf en hun toekomst: "Wie ben ik en wat wil ik?".

Andere leefvoorbeelden (identifikatiefiguren) dan hun ouders worden belangrijk: vrienden, vriendinnen, docenten, romanfiguren, idolen van televisie en van videoclip.

Drie groepen oefenen invloed uit op de ontwikkeling in deze leeftijdsfase: de leeftijdgenoten, de ouders en de school. De leeftijdgenoten spelen een belangrijke rol in de puberteit.

De puberteit is namelijk een groepstijd. Je moet op elkaar lijken in kleding en gedrag. Als je je aanpast en meedoet ben je veilig en je deelt in vriendschap en vertrouwen.

Het is een oefenperiode in sociaal gedrag (Hoe ga je met elkaar om) en in het leggen van relaties.

Seksualiteit krijgt grote aandacht. Seksuele vorming vindt o.a. plaats door met leeftijdgenoten te praten.

Er zijn praktische zaken die je niet aan je ouders vraagt en die niet in boekjes staan: "Hoe trek ik aandacht?". "Moet ik wel of niet zoenen, en waar, wanneer?". "Hoe doe je dat, vrijen?". "Wat zeg ik als ik niet wil?". Seks waait je niet aan, dat moet je leren, van elkaar en met elkaar. In deze speeltuin is scharrelen een leerzame en aangename bezigheid, die leidt tot "verkering". Die relaties zijn los/vast, later vaster en langduriger.

De rol van de ouders is, dat ze eisen stellen en verwachtingen hebben, omtrent toekomst en studie en studieresultaten. Ze houden in de gaten met wie hun kind verkeert en geven commentaar. Het kind is daar erg gevoelig voor. Van jongens wordt een ander gedrag verwacht dan van meisjes. Een jongen heeft een andere "rol" dan een meisje. Dat geldt zeker voor de seksualiteit. Voor beiden geldt, dat ze horen te "vallen" op het andere geslacht. Deze groei naar volwassenheid wordt identiteits-ontwikkeling genoemd.

II De puberteit van homoseksuele jongeren

Het voorgaande geldt voor hetero-jongeren in een heteropuberteit met een hetero-toekomst. Het gaat over heterogescharel en hetero-relaties. Het gaat niet over jongeren, die bij zichzelf homoseksuele gevoelens ontdekken.

Wat is homoseksueel gevoel?

- Jongeren voelen zich aangetrokken tot leden van hetzelfde geslacht;
- ze kijken liever naar geslachtsgenoten dan naar de andere sekse;
- ze worden verliefd op een seksegenoot;
- meisjes dromen en fantaseren over meisjes en jongens over jongens;
- als ze seksueel contact hebben met het andere geslacht is dat vaak niet bevredigend.

In de puberteit hebben homoseksuele jongeren meestal geen leefvoorbeelden (identifikatiefiguren) in hun omgeving. Ze kennen niet of nauwelijks andere homo's en lesbiennes met wie ze kunnen en willen oefenen. Jongeren met homoseksueel gevoel kunnen nu verschillende kanten op. Ze kunnen dat gevoel camoufleren en zich - soms overdreven - aanpassen aan hun hetero-omgeving. Ze oefenen krampachtig in de verkeerde richting.

Hoelang houden ze dat vol?

Hun start in het seksueel bezig zijn is een valse start. Anderen trekken zich terug op zichzelf. Ze nemen niemand in vertrouwen, hoogstens één persoon, maar zelden een docent en in ieder geval niet de ouder(s). Zo vervreemden homojongeren van hun omgeving, van de groep. Je kunt er niks halen, je hoort er niet bij, je bent een buitenstaander.

Zij starten niet. Homojongeren staan dan stil in hun ontwikkeling. Ze weten niet meer welke kant ze op zullen gaan. Ze zijn vaak zo met zichzelf aan het worstelen, dat zij zich niet meer kunnen concentreren op hun studie.

III Ontdekkings- en ontwikkelingsproces in fasen

Dit proces geldt voor homoseksuele jongeren. Uiteraard geldt deze ontwikkeling in opeenvolgende fasen niet voor elke jongere. Het geeft een beeld van de vragen die jongeren voor zichzelf moeten oplossen.

Fase 1: Ontdekking

De jongere voelt zich aangetrokken tot iemand van het eigen geslacht. Dat is een spannend gevoel en het hoeft geen seksueel gevoel te zijn. De gedachte aan een heterotoekomst is nog te vanzelfsprekend, om de gevoelens voor iemand van het eigen geslacht als bedreigend of bijzonder te ervaren. De term homoseksualiteit is onbekend.

Fase 2: Vage bewustwording: *"Ik ben, geloof ik, anders".*

De jongere weet niet wat hij of zij met dit gevoel moet.

Fase 3: Betekenisgeving: *"Zou ik misschien homoseksueel kunnen zijn?"*

De term is nu bekend en is negatief door allerlei signalen vanuit de buitenwereld. De jongeren voelen zich trouwens niet slecht en vies. Dat past ook niet bij hen. "Misschien gaat het wel over". Soms zoeken ze naar voorlichtingslektuur, die er nauwelijks is. Er zijn weinig leefvoorbeelden, voor meisjes nog minder dan voor jongens. Van vrouwen wordt immers weinig actief seksueel gevoel verwacht.

Fase 4: Onderkenning: *"Ja, ik ben het en het hoort bij mij".*

Dat geeft vaak een gevoel van opluchting. Maar de toekomst wordt daarmee ook onzeker. "Hoe moet dat met trouwen en kinderen krijgen?". De omgeving heeft immers bepaalde verwachtingen? Bovendien kennen homo-jongeren weinig homoseksuelen die een zelfstandig leven leiden. "Wat doe ik met al die mensen, die zeggen dat ik niet deug?". De kerk maakt het hen vaak extra moeilijk.

De jongeren moeten verandering aanbrengen in hun normen ("zo hoort het") en in hun waarderingssysteem ("zo is het ook goed"). Ze moeten voorbeelden gaan zoeken in de homo-subcultuur: de soos, een bar. Homoboeken lezen. En alles opnieuw gaan leren, een tweede puberteit doormaken. Want de eerste start was een valse start.

Alle hetero-oefeningen waren niets waard. De jongeren moeten nu oefenen in homovriendschappen, in relaties, met andere homo's praten over versieren en blauwtjes lopen.

Twee jongens, twee meisjes, hoe versieren die elkaar? De "rollen" liggen immers niet vast. Sommigen zijn dan al 20,22 jaar. Ze gaan "scharrelen". Ze gaan een relatie aan en het raakt uit, ze zoeken een volgende partner.

Ze zullen daarbij "fouten" maken, dat deden de heteropubers ook. De hetero-omgeving verwacht van ho-

moseksuelen op die leeftijd een volwassen gedrag en vergeet, dat homojongeren aan het inhalen zijn.

Wat hetero's geoefend hebben in hun puberteit, komt nu voor veel homo's pas aan bod. Dit is de tweede start.

Fase 5: Akseptatie: *"Ik ben het en ik vind het leuk".*

Jongeren proberen nu het aangeleerde heterogedrag los te laten. Een toekomst met huwelijk en kinderen is niet meer zo vanzelfsprekend.

Jongeren gaan nu vorm geven aan homoseksueel leven en de leefstijl die daarbij hoort. Hun leefpatroon wordt anders dan van hetero's.

Voor lesbiennes geldt, dat de omgeving denkt dat zij geen echte vrouwen kunnen zijn. *"Ik ben gewoon een echte vrouw en wil ook gewoon lesbies zijn".*

Ook hier geldt dat voorbeelden belangrijk zijn. Homoseksuelen verkeren in homoseksuele milieu's, ze lezen hun eigen bladen.

In deze fase vinden ze bovendien de antwoorden op de vragen uit de vorige fasen.

Fase 6: Manifestatie: *"Ik laat het zien".*

Ik ben er trots op dat ik ben die ik ben. Als anderen dat niet leuk vinden ga ik toch mijn eigen gang.

Als anderen mij willen beknotten protesteer ik in het openbaar. Ik hoef mijn gedrag niet aan te passen aan andermens gevoel.

Als meisje wil ik erkenning voor het feit dat ik een zelfstandig, actief seksueel wezen kan zijn.

(Voor de buitenwereld is een homoman dat vanzelfsprekend).

Fase 7: Homoseksualiteit als deel van mijzelf.

Het is niet meer een koploper in al mijn denken, doen en laten. Ik heb die tweede start nu gehad, en homoseksualiteit heeft nu een plaats gekregen, net als andere dingen van mijn persoon en van mijn leven.

IV De ouders

Over het algemeen is seksualiteit in de opvoeding moeilijk bespreekbaar. Als er al over gepraat wordt dan is het over heteroseksualiteit. Over homoseksualiteit wordt niet of negatief gepraat. In ieder geval klinkt de boodschap door: Homoseksualiteit is niet in de haak.

Homoseksuele kinderen wachten lang voor ze hun ouders over hun homoseksuele gevoelens inlichten. Ze gaan uit van negatieve reacties, en hebben daar vaak alle reden toe. Het ideale beeld immers, dat ouders hebben over de toekomst van hun kinderen is, dat de enige manier waarop je gelukkig kunt worden, die manier is, die ouders zelf leuk vinden. In de meeste gevallen is dat het huwelijk.

Homoseksuele kinderen nemen hun ouders dan ook niet in vertrouwen zoals hun heterobroers en -zussen dat kunnen doen, over verliefd zijn en zo.

Er ontstaat een kloof. Het kind verbloemt die door te vertellen over heteroscharreltjes, of de verwijdering is merkbaar: het kind trekt zich terug. Het kiest het isolement, doorloopt fase 3 en volgende. De ouders merken dat het kind zich ongemakkelijk voelt en vragen: "Is er wat?". Het kind zegt: "Nee, niks".

Er zijn ouders die wat vermoeden en heterogedrag gaan opdringen, waardoor de kloof nog groter wordt.

Overwegingen waarom een homokind de ouders (nog) niet inlicht zijn: "Stel je voor dat ik me toch vergis". "Als ik het zeg moet ik het zéker weten". "Ik wil ze dit niet aandoen". "Wie weet wijzen ze me af".

Tenslotte weten de ouders het dan. Van het kind zèlf, of door het vriendje/vriendinnetje, via school of door de post. De reactie is bijna nooit positief. Niet zelden wordt het kind naar de huisarts gestuurd. De kloof kan wijder worden: Het kind is vertrouwd geraakt met zijn/haar homoseksualiteit maar de ouders nog niet.

Het kind: "Ik heb het verteld en nu gaan we gewoon gezellig verder". Maar ook de ouders hebben tijd nodig. Zoals hun kind tijd nodig had om te wennen aan het feit "anders" te zijn, moeten nu de ouders er aan wennen dat hun kind geen hetero-toekomst met alle vanzelfsprekendheden van dien tegemoet gaat: geen huwelijk, geen (klein-)kinderen.

Ze zullen moeten inzien en aanzien, dat hun kind een tweede start gaat maken, een inhaalmanoeuvre, en dat dat misschien opnieuw ten koste zal gaan van hun studieresultaten.

Als kinderen naar buiten toe hun homoseksualiteit manifesteren (fase 6) zeggen ouders: "Moet dat nou?". Ouders zèlf stoppen vaak bij de akseptatie.

De volgende stap die voor ouders wenselijk is, is die van **waardering** voor hun homoseksuele kind, zoals het is, zoals het zich uit, zoals het naar buiten treedt.

V De School

De school draagt niet alleen kennis over, zij heeft ook een opvoedkundige taak. De docenten leren hun leerlingen ook sociaal gedrag, en zij horen daarin een voorbeeld te zijn.

Wat homoseksualiteit betreft wekt de school over het algemeen de indruk, alsof er geen homoseksuelen bestaan. Docenten zijn er vaak niet in "opgeleid" en in het lesmateriaal komt het zelden of nooit voor.

Als seksualiteit ter sprake komt, bijvoorbeeld bij maatschappijleer, gaat het over heteroseksualiteit en hetero-relaties.

Bij de biologielessen wordt seksualiteit meestal technisch behandeld en is dan gericht op functies van voortplanting of eventueel het voorkomen ervan.

Bij uitzondering komt seksualiteit als lustbeleving aan bod.

Ook diskriminerende opmerkingen van docenten en het toelaten van diskriminerende opmerkingen van leerlingen, verhinderen een leerling met homoseksuele gevoelens zich op school veilig en lekker te voelen.

Soms zijn er homoseksuele docenten. Die zijn meestal niet geneigd daarvoor uit te komen.

De redenen daarvoor kunnen zijn: angst voor ontslag, afwijzende reacties van mededocenten of verlies van autoriteit.

Zo vervalt een voorbeeldfunctie voor de homoleerling. Zo'n voorbeeldfunctie zou voor heteroseksuele leerlingen een opvoedkundige waarde kunnen hebben bij het bestrijden van vooroordelen.

Slot

Het is duidelijk dat homo-gerichte jongeren een andere puberteit doormaken dan hetero-gerichte jongeren.

Het samen-jong-zijn geldt niet voor iedereen. Niet voor homoseksuele jongeren, die een schoksgewijze ontwikkeling doormaken, wat zijn weerslag kan hebben op de relatie ouder-kind, op de studieresultaten en op het sociale gedrag met leeftijdgenoten.

Deze informatie kan bijdragen tot meer duidelijkheid en begrip.

Lezen:

Nicoline Tamsma: "Identiteitsontwikkeling bij Homoseksuele Jongeren". Uitg. Instituut voor Persoonlijkheden- en Ontwikkelingspsychologie R.U. Groningen, Oude Boteringestraat 34, 9712 GK Groningen.

Geert Sanders: "Het gewone en het Bijzondere van de Homoseksuele Leefsituatie". Uitg. Van Loghum Slaterus.

Lektuur

R. J. van der Feen en G. Sanders

Homoseksuele jongeren en hun ouders

Uitg. Van Loghum Slaterus (verkrijgbaar in de boekhandel).

Mink van Rijdsdijk

Twintig rode rozen en één rose

- over ouders van homoseksuele kinderen

Uitg. Kok, Kampen (verkrijgbaar in de boekhandel).

Homoseksualiteit - Een leefwereld in beweging

Dicmap nr. 99

Uitg. De Horstink, Amersfoort, Postbus 400, Tel. 033-754868
(verkrijgbaar in de boekhandel).

Brussaard, Klamer e.a.

Een mens hoeft niet alleen te blijven

Een evangelische visie op homofilie

Uitg. Ten Have, Baarn (verkrijgbaar in de boekhandel).

GG-pamflet nr. 2: Homoseksualiteit

Uitg. PSVG, Duinweg 23, Den Haag, Tel. 070-512521.

Een homoseksueel kind is gewoon een kind

Uitg. Schorerstichting, Nieuwendijk 17, Amsterdam,
Tel. 020-246318.

Twintig vragen over homoseksualiteit

Uitg. Schorerstichting, zie boven.

Uitgave van de

**Stichting Landelijk Overleg
Werkgroepen Ouders van
Homoseksuele kinderen**

Sekretariaat : Freek Rhebergen
Postbus 485, 7800 AL Emmen
Tel. (05910) 15762

b.g.g. : Chrisje van Hezik, tel. (070) 862832

Bij de Stichting zijn plaatselijke en regionale werkgroepen aangesloten.

Leden van de werkgroepen zijn ouders van homoseksuele kinderen.

Het doel van de werkgroepen is andere ouders van homoseksuele kinderen te helpen, als zij het daar moeilijk mee hebben.

De werkgroepen doen dit door

- *persoonlijke gesprekken, ook telefonies*
 - *ontmoetingsdagen*
 - *gespreksgroepen*
 - *voorlichting*
-

Samenstelling en tekst : Joke Rhebergen

Illustraties : Paul Schuddebeurs

Druk : Van Liere b.v., Emmen.

Deze uitgave werd mogelijk gemaakt door subsidie van het ministerie van WVC.

1988
